

ระบบการศึกษาของประเทศไทย

ระบบการศึกษาไทยปัจจุบันตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 มีการจัดระบบการศึกษาระดับประถมศึกษา 6 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี หรือระบบ 6 – 3 – 3

นอกจากนั้นระบบการศึกษาไทยยังจัดเป็นระบบการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ในการจัดระบบการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติฉบับนี้จะไม่พิจารณาแบ่งแยกการศึกษาในระบบโรงเรียนออกจากการศึกษานอกระบบโรงเรียน แต่จะถือว่าการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นเพียงวิธีการเรียนการสอน/รูปแบบของการเรียนการสอน (Modes of Learning) ฉะนั้น แนวทางใหม่คือสถานศึกษาสามารถจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ และให้มีระบบเทียบโอนการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาฯ มาตรา 15 กล่าวว่าจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย คือ

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงานการสอน และจะส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ

การศึกษาในระบบ มี 2 ระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยการศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่า 12 ปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การศึกษาในระบบที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็น 3 ระดับ

1.1 การศึกษาก่อนระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุ 3 – 6 ปี

1.2 การศึกษาระดับประถมศึกษา โดยปกติใช้เวลาเรียน 6 ปี

1.3 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

- การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยปกติใช้เวลาเรียน 3 ปี

- การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยปกติใช้เวลาเรียน 3 ปี แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1) ประเภทสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
- 2) ประเภทอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ หรือ ศึกษาต่อในระดับอาชีพขั้นสูงต่อไป

2. การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา การใช้คำว่า “อุดมศึกษา” แทนคำว่า “การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย” ก็เพื่อให้ครอบคลุมการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญาที่เรียนภายหลังที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว

ทั้งนี้การศึกษาภาคบังคับใช้เวลา 9 ปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ 16 เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่ 9 ของการศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การศึกษาภาคบังคับนั้นต่างจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่บังคับให้ประชาชนต้องเข้าเรียนแต่เป็นสิทธิ์ของคนไทย ส่วนการศึกษาภาคบังคับเป็นการบังคับให้เข้าเรียนถือเป็นหน้าที่ของพลเมืองตามมาตรา 69 ของรัฐธรรมนูญ

ตารางแสดงระบบการศึกษาของไทย

ระดับการศึกษา		ระดับชั้นการศึกษา	ระยะเวลาการศึกษา	อายุผู้เข้าเรียน
ก่อนประถมศึกษา (การศึกษาปฐมวัย)	เตรียมอนุบาล			2 - 3 ปี
	อนุบาล	อนุบาล 1 - 3	3 ปี	3 - 5 ปี
ประถมศึกษา		ป.1 - ป.6	6 ปี	6 - 12 ปี
มัธยมศึกษา สายสามัญ	มัธยมศึกษาตอนต้น	ม.1 - ม.3	3 ปี	13 - 15 ปี
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ม.4 - ม.6	3 ปี	16 - 18 ปี
สายอาชีพ	ประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.)	ประกาศนียบัตร วิชาชีพ 1 - 3	3 ปี	16 - 18 ปี
อุดมศึกษา สายสามัญ	วิทยาลัย มหาวิทยาลัย	ปริญญาตรี	4 ปี	18 ปีขึ้นไป
		ปริญญาโท	1.5 - 2 ปี	
		ปริญญาเอก	3 - 5 ปี	
สายอาชีพ	ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)		2 ปีสำหรับผู้จบ ปวช. 3 ปีสำหรับผู้จบ ม.6	18 ปีขึ้นไป

ระบบการรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จัดสอบกันเองมาเป็นระบบที่ใช้การสอบคัดเลือกซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า การสอบ Entrance ซึ่งจัดการสอบโดยทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) แล้วมาเปลี่ยนอีกครั้งเป็นระบบกลาง (Admissions) ซึ่งใช้จนถึงปัจจุบัน

การรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง (Admissions)

ระบบคัดเลือกระบบนี้เป็นระบบใหม่ โดยเน้นไปที่การพิจารณาผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาและผลการสอบวัดความรู้พื้นฐานและวัดความรู้ขั้นสูง การคัดเลือกจะดำเนินการเป็นระบบกลาง คือมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบ ทั้งการจัดการสอบ การจัดการคัดเลือก โดยมีสมาคมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (สอท.) เป็นผู้รับผิดชอบ และสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ซึ่งเป็นองค์การมหาชน จะเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการทดสอบวัดความรู้พื้นฐาน

องค์ประกอบของระบบกลาง พ.ศ. 2553

1. ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) คำนวณนักเรียนร้อยละ 20
2. ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) คำนวณนักเรียนร้อยละ 30
3. ผลการทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) คำนวณนักเรียนร้อยละ 10 - 50
4. ผลการทดสอบความถนัดทางวิชาชีพและวิชาการ (PAT) คำนวณนักเรียนร้อยละ 0 - 40

ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) คือผลการเรียน (เกรด) เฉลี่ยของทุกวิชาที่ได้เรียนมาตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (หรือเทียบเท่า)

การทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน หรือ โอเน็ต (Ordinary National Education Test: O-NET) เป็นการวัดความรู้ที่เรียนมาตลอดช่วงชั้นที่ 4 (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) โดยจะสอบเมื่อเรียนจบปีที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) เพียงครั้งเดียว และคะแนนที่ได้ก็จะติดตัวตลอดไป โดยมีสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบจัดการทดสอบ ข้อสอบ O-NET ออกเป็นแบบเดียวกันทั้งหมด เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไม่มีการแยกแผนการเรียน นักเรียนจะได้เรียนเนื้อหาที่ออกสอบซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานทั้งหมด จึงต้องสอบทุกคน วิชาที่จัดสอบและเนื้อหาตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ คือ

- 01 ภาษาไทย
- 02 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 03 ภาษาอังกฤษ
- 04 คณิตศาสตร์
- 05 วิทยาศาสตร์

ข้อสอบ O-NET 1 ฉบับจะมีคำถาม 75 - 100 ข้อ เฉพาะในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จะเป็นข้อสอบที่มีทั้งปรนัย (ตัวเลือก) และอัตนัย (เขียนตอบ) มีประมาณร้อยละ 10 เป็นการให้เขียนคำตอบสั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นข้อความหรือตัวเลขจากการคำนวณ โดยจะมีคะแนนแตกต่างกันไปตามระดับความยากของคำถาม

การสอบวิชาเฉพาะ

วิชาเฉพาะไม่จำเป็นต้องสอบ ขึ้นอยู่กับว่าคณะนั้น ๆ ต้องการใช้คะแนนส่วนนี้ในการคัดเลือกหรือไม่ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- วิชาภาษาต่างประเทศ

- 31 ภาษาฝรั่งเศส
- 32 ภาษาเยอรมัน
- 33 ภาษาบาลี
- 34 ภาษาอาหรับ
- 35 ภาษาจีน
- 36 ภาษาญี่ปุ่น

- วิชาความถนัด

- 37 ความถนัดทางวิศวกรรม (พื้นฐานทางวิศวกรรม)
- 38 ความถนัดทางสถาปัตยกรรม
- 39 ความถนัดทางวิชาชีพครู (วัดแนวความเป็นครู)
- 40 ความรู้ความถนัดทางศิลป์
- 41 ทฤษฎีทัศนศิลป์
- 42 ปฏิบัติทัศนศิลป์
- 43 ทฤษฎีดนตรีศิลป์
- 44 ปฏิบัติดนตรีศิลป์
- 45 วาดเส้น
- 46 องค์ประกอบศิลป์
- 47 ความถนัดทางนิเทศศิลป์

พ.ศ. 2552 เป็นปีสุดท้ายที่มีการใช้ A-NET ในปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นไปได้ใช้ความถนัดทั่วไป (GAT) และความถนัดทางวิชาชีพและวิชาการ (PAT) แทนในระบบ

ขั้นตอนของระบบ Admissions

1. ทดสอบแบบทดสอบต่าง ๆ ชำรงต้น ตามที่แต่ละคณะ/สาขาวิชาได้กำหนดไว้ให้ครบถ้วน
2. สมัครเข้าศึกษาและเลือกคณะที่ต้องการศึกษาต่อผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยเลือกได้ไม่เกิน 4 อันดับ และนำเงินค่าสมัครไปจ่ายผ่านทางธนาคารหรือที่ทำการไปรษณีย์

3. สมาคมอธิการบดีแห่งประเทศไทยจะนำคะแนนสอบต่าง ๆ มาคำนวณกับ GPA และ GPAX ให้เป็นคะแนนเต็ม 10,000 เพื่อใช้ตัดสินผลตามอันดับที่เลือกไว้ ซึ่งการคำนวณคะแนนของแต่ละคณะของแต่ละคนก็จะได้ผลคะแนนรวมที่ต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับคณะนั้นจะใช้หรือไม่ใช้ GPA/คะแนนสอบวิชาใดบ้าง และใช้น้ำหนักเท่าใด โดยแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้เป็น 9 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่
 - สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
 - สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ เทคโนโลยีสิ่งแวดลอม พลังงาน และทรัพยากร
 - สาขาวิศวกรรมศาสตร์
 - สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์
 - สาขาเกษตรศาสตร์
 - สาขาบริหารธุรกิจ พาณิชยศาสตร์ การบัญชี การจัดการ การท่องเที่ยว และเศรษฐศาสตร์
 - สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
 - สาขาศิลปกรรมศาสตร์ วิจารณ์ศิลป์ และประยุกต์ศิลป์
 - สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
4. สอบสัมภาษณ์และตรวจร่างกาย
5. ประกาศผลการคัดเลือก

การรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาโดยระบบรับตรง (Direct System)

ในระบบนี้สถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ จะใช้ระเบียบกติกาตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนดเอง โดยไม่ใช้กฎเกณฑ์ซึ่งที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยกำหนดขึ้น ซึ่งจุดประสงค์ของระบบนี้คือเพื่อต้องการบุคคลที่มีความสามารถเฉพาะอย่างแท้จริง รวมถึงเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลที่ต้องการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษานั้นเข้าศึกษาต่อได้มากยิ่งขึ้น เป็นทางเลือกใหม่ของผู้ที่สนใจศึกษาต่อในสถาบันนั้น ทั้งนี้โดยทั่วไปสถาบันอาจพิจารณารับเข้าได้จากหลายเกณฑ์ เช่น จากผลคะแนนสอบตรงที่สถาบันจัดขึ้น จากความสามารถพิเศษ เช่น ทางด้านกีฬา ดนตรี เป็นต้น

(ที่มา : http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=661&catid=61
<http://th.wikipedia.org/wiki/การรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย>
 และ <http://th.wikipedia.org/wiki/การศึกษาในประเทศไทย>)